

ВІНДОБОНСЬКИЙ
А П О К Р И Ф

ВІНДОБОНСЬКИЙ
АПОКРИФ

Катерина Девдера

Львів | Видавництво Старого Лева | 2024

УДК 821.161.2-31

Д 25

Катерина Девдера

Д 25 Віндобонський апокриф [Текст] : роман / Катерина Девдера. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 296 с.

ISBN 978-966-448-223-0

«Віндобонський апокриф» — дебютний роман поетки Катерини Девдери.

Марта Кравченко — українська художниця-аристократка — відчайдушно виборює власне право творити, любити, бути тією, ким покликана бути. Кохання до Майстра та захоплення мистецтвом, що зродилися ще в серці юної дівчини, визначили й означили той шлях, яким вона обрала йти. Утім, зустріч зі скульпторкою Анною та її кузеном — чуйним лікарем Антонієм — додає нових барв до Мартиного життя, сповненого гірких спогадів, які гріють та обпікають водночас... Події цієї поетичної й майже казкової оповіді розгортаються поміж Києвом і Віднем, Поділлям і Карпатами наприкінці XIX сторіччя, міцно сплітаючи водно правду й вигадку — як у кожному апокрифі.

УДК 821.161.2-31

© Катерина Девдера, текст, 2024

© Оксана Йориш, обкладинка, 2024

© Видавництво Старого Лева, 2024

ISBN 978-966-448-223-0

Усі права застережено

«Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?»
(українська народна пісня)

— Лови мене — або кинь!

Марта жбурляє цю фразу Стефанові в обличчя, немов рукавичку, — і стрибає з невисокого містка прямісінько в Дунай.

Кілька стурбованих міщан, котрі теж вирішили погуляти за містом, біжать до Стефана. Молода служниця, що походжала берегом із двома жовнірами, сплескує в долоні й вищує: «Тоне, тоне!». Кучер, що чекає пасажирів (власне, тих міщан, котрі оце біжать), відкладає газету (знову не дочитав оголошення!) і розгублено позирає на блакитну річку крізь тонкі шкельця нового пенсне.

Ще кві́дранс тому все було таким спокійним — вона приїхала сюди, одержавши його записку із запрошенням прогулятись.

Як завжди, весела та свіжа, ніби світанок над морем. Прибрана вишукано й зі смаком у білу блузу з мережаним комірцем і пишними рукавами, ясно-синю спідницю з високим паском на гудзиках зі слонової кості: дорога тканина спадає долі рясними фалдами, кожен Мартин крок сповнений гідності та грації. На голові у дівчини солом'яний капелюшок із темно-синьою стрічкою й одним-єдиним павичевим пером.

Стефан завважує, як наближається її фіакр, підбігає до нього, ледь не збиваючи з ніг одного із жовнірів біля до-роги, і, щасливий, немов хлоп'я, подає їй руку. Служниця, кепкуючи зі спантеличеного жовніра, проводить Стефана й Марту довгим поглядом. «Той чоловік їй у батьки гон-диться. Але вони дивляться одне на одного не так, як доня і тато. О ні!»

— Я не бачила тебе одинадцять годин — і вже скучи-ла, — вона шаріється й опускає очі. — Не варто було цього казати?

— Я теж скучив, пташа мое, — може, й більше за тебе.

Він міцно стискає її долоню, і якийсь час обоє ідуть мовчки, надто схвильовані, аби дібрати слова. Просту-ють під куполом травневого неба, ясно-голубого ближче до обрії й лазурового у височині; де-не-де пропливають білосніжні хмари — високі кучугури ванільного морозива, — і, може, тому в повітрі вчувається пряний дух ванілі? Чи то свіжий західний вітер доносить пахощі віденської ви-пічки з пекарень та цукерень середмістя аж сюди?

— Потрібно було їхати на пленер із мольбертом і фар-бами, хіба ж ні? — ронить вона, зупиняючись серед мосту й заворожено розглядаючи відображення хмар у ріці, що здається бездонною, як і небо.

— Та-а-ак... Тоді ти малювала би пейзаж, а я — тебе.

— Якби ти малював мене, я би не змогла зосередитись на роботі... Я все при тобі забуваю тепер... А власне! Знову ледь не забула! Бабуся збирається на південь цього літа — до вілли у Сан-Ремо, а я не можу з нею поїхати — не витри-маю так довго без тебе. Може, ти згодишся бути її гостем і великодушно врятуєш мене від місяців туги?

Стефан дивиться на ріку — течія тут спокійна, вода глибока — і помічає квітку білої водяної лілії, дивується, а тоді чогось супиться, немов від зубного болю:

— І граф Естерхазі поїде теж?

— О так! Здається мені, вони з бабусею затівають щось. Ба часом буває просто одержима ідеєю повернути мені титул.

— Хтозна, можливо, одного дня вона свого діпне.

— Стефане! Ти зараз говориш так, ніби зовсім не знаєш мене.

— Я знаю тебе, але й таких жінок, як твоя бабуня, знаю теж.

— Поїхали зі мною, не зважай на графа, він мені противний, тебе я люблю.

— Ні, — хитає головою. — Не можу... Розумієш... Я маю поїхати в інше місце.

— Але куди?

— У краї, звідки я родом, і далі на схід.

— Ти їдеш у Карпати?!

— Як завжди. Пробач. Це ніби ковток повітря для мене... Складно після Відня з усією його манірністю їхати на курорт, щоб перебувати в оточенні графів, баронес і княгинь... Я не маю на увазі тебе.

— Я знаю. І знаю, про що ти, бо теж задихаюся серед них... Стефане... Візьми мене з собою, Стефане! Не їдь сам, чуєш?

— Це неможливо... Твоя родина обуриться. Нас не зрозуміють!

— Я поїду інкогніто! Хто в Карпатах що-небудь знає про мое походження? Ми будемо тими, ким є насправді — художниками, люблячими й вільними, коханий.

— Марто, я не можу. Ми й так постійно ризикуємо. Диво, що нас досі не викрили в академії.

— Так, це диво. Як вони всі розхвалюють твого вмілого учня, такого здібного хлопця, — Марта сміється дзвінким пустотливим сміхом, — а все ж іноді мені хочеться побачити їхні лиця, коли вони дізнаються правду.

— Це був би крах для нас!

— Я розумію, Стефане. Але й ти мене зрозумій: часом усі ці вислови про посередніх жінок і геніальних чоловіків — як тортури.

— Ти нічого нікому не маєш доводити.

— Знаю, знаю, що тільки-но почну — відразу ж програю. Ні, я не доводити хочу, я хочу бути собою вповні... Чому ти усміхаєшся?

— Бо ти зараз пристрасніша за Кармен.

— Я взагалі така! Але вся моя пристрасть обернеться смутком, якщо ти будеш так далеко: де Італія, а де Карпати! Як мені все літо жити без тебе? Ти майже ніколи не пишеш листів. Хіба оті чудні короткі записки — ніби крихти хліба для злидаря. Я загину з туги! Візьми мене з собою, Стефане!

— Не можу, леліє.

— Тоді лови мене — або кинь!

І його Марта стрибає у воду, і біжать міщани, і кричить служниця. Стефан гає хіба мить, щоб оговтатись, а тоді стрибає за нею слідом. Прохолодна вода обпікає тіло, шкіру прошиває наскрізь сотня невидимих крижаних голок.

— Ти шалена! — гукає, коли виринають обоє трохи нижче за течією.